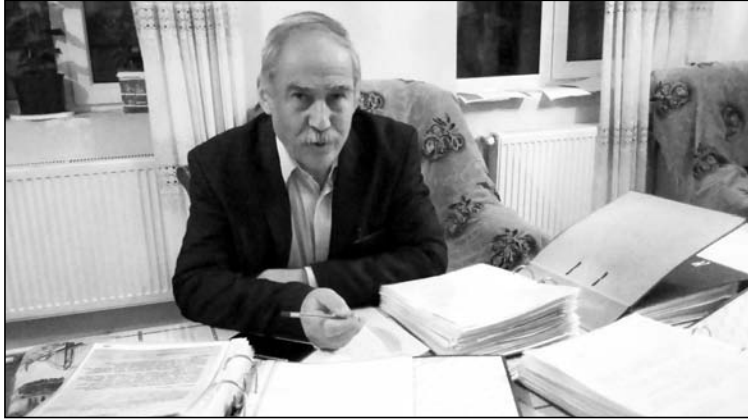

İnci Qarabağ Müharibəsi zəfərlə başa çatdıqdan bir müddət sonra elektron kütləvi informasiya vasitələrində sürətlə tirajlanan bir müraciət diqqət çəkdi. Göyçə mahalı, Basarkeçər rayonunun Nərimanlı kəndinin 600 sakini adından Ali Baş Komandan, Prezident İlham Əliyevə ünvanlanan müraciətdə nərimanlılar Xocavənd rayonunun Hadrut qəsəbəsində məskunlaşmaq istəyi əksini tapmışdı. Sözügedən hadisə televiziya kanallarının da marağına səbəb olduğundan, bu barədə bir neçə dəfə sülət efirə getdi. Soraqlaşdıq həmin müraciətin həmmüəlliflərindən birini, Nərimanlı kənd sakinlərinin irəli sürdüyü təşəbbüsün təşkilatı məsələlərini öz üzərinə götürən Sahib Musayev tapdıq. Onunla Abşeron rayonu Mehdiabad qəsəbəsindəki evində həmsöhbət olduq, "Kaspi" qəzeti üçün müsahibə aldıq.

- Öncə Nərimanlı kəndi barədə oxucularımıza qısa məlumat verməyinizi istərdik. Necə bir yer idi Nərimanlı, nəyi ilə məşhur idi?

- Nərimanlı kəndi Göyçə mahalının Göyçə gölündən Şərq hissəsindəki düzənliyin mərkəzində yerləşir. Bu yaşayış məntəqəsinin qədim adlarından birinin Ortakənd olması da, yəqin ki, məhz bununla əlaqədardır. Kəndin Nərimanlıdan əvvəlki adı Hüseyinquluşağı olub. Sovet hakimiyyəti illərində görkəmli ziyalımız Nəriman Nərimanovun şərəfinə Nərimanlı adlandırılıb. 1842-ci il, 1873 və 1886-cı il statistikalarında da Nərimanlı adını Hüseyinquluşağı kimi qeyd olunur. 1842-ci il statistikasında kəndimizdə cəmi 26 ev göstərilib. 1873-cü ildə 65, 1886-cı ildə 101 ev olaraq qeydiyyata keçib. 1905-1907-ci illərin erməni vandallizmi Nərimanlıdan yan keçməyib. 1898-ci ildə kənddə 880-dən artıq əhali olduğu halda 1907-ci ildə 770 nəfərə yaxın əhali qalıb. 100-dən çox kənd sakini erməni qırğınlarının qurbanı olmuş, yaxud məcburiyyət qarşısında qalıb köç etmişdi. Hüseyinquluşağı kəndinin əsas məşğuliyyəti əkinçilik, maldarlıq və heyvandarlıq olub. Bizim kəndimizin sakinləri savada, elmə daha çox meyil ediblər. O dövrün imkanları daxilində dini təhsil alanlar da olub. XIX əsrdə bizim kənddə, əsasən 11 böyük tayfa yaşayıb. Bələylilər, Kərimlilər, Qaxaxlar, Hacıllar daha böyük tayfalar olub. Alaxançallı və Qaraxançallı tayfaları da bizim kənddə yaşayıb. Təəssüf ki, bu iki tayfadan indi sağ qalan yoxdur. 1873-cü il məlumatında kəndimizdə iki məscid olması göstərilib. Dini mərkəzləri ziyarət edən onlarca insanlarımız olub. Onlar dini inanclı olsalar da, elmə böyük maraq göstəriblər. Məsələn üçün, Kərbəlayi Mehdi, Molla Abbas və digər tanınmış dini inanclı şəxslər də göstəriblər. Qaraların Salahı sovet dövründə öz evində 4 sinifli məktəb açıb. Talib Musayev Basarkeçər rayonunda katib işlədiyi dövrdə bu məktəb əvvəlcə 7 illik, ardınca səkkiz illik kimi fəaliyyət göstərib. Daha sonra isə kəndimizdə onillik məktəb yaranıb. Məhz Talib Musayevin təşəbbüsü ilə Qazax gimnaziyasında, İrəvan şəhərində və başqa yerlərdən təhsil almış, biliyinə və savadına görə

Nərimanlı sakinləri neinki Azərbaycanın bütün regionlarına, hətta xarici dövlətlərə də səpələnib. Ataları-mız deyirdi ki, el köçər, adəti köçməz. Nə qədər uzun müddət keçsə də, nə qədər el-obamızıdan ayrı düşsək də, biz Göyçə camaatı, o cümlədən nərimanlılar bir-biri ilə əlaqələrini kəsməyib. Məskunlaşdıqımız bölgələr arasındakı məsafələrdən asılı olmayaraq, xeyir və şərində bir yerdə olmağa çalışmışıq. Hətta bu əsrin yeni bəlası pandemiya da bizləri ayıra bilməyib. Virtual məkanda cəmləşib bir-birimizlə əlaqələri qorumuşuq. Bir-birimizdən hal-əhval tutub, dara düşməyimizə yardım əlimizi uzatmışıq. Ali Baş Komandanımız İlham Əliyevin və Ordumuzun qalibiyyəti sayəsində arın Qarabağ tamamilə, dağ Qarabağın müəyyən hissəsi erməni faşistlərindən təmizlənib. Qalan hissələrdəki ermənilər zamanla Azərbaycan vətəndaşlığını qəbul edib ölkəmizin qanunları çərçivəsində bizimlə birlikdə sülh şəraitində yaşamaq istəyəcəklərsə, burada hər hansı problem yaşanmayacaq. Yox, əgər onlar köhnə ab-havadı qalacaqlarsa, Qarabağın həmin ərazilərinin də daşnak tör-töküntülərindən təmizlənməyi gün mütləq gələcək. Erməni qətliağını, deportasiyanı öz həyatlarında

mi, bizim məqsədimiz həm Qarabağ torpağını tezliklə məskunlaşdırmaq, həm də Nərimanlı kəndi olaraq kompakt yaşaya bilmək, adət-ənənələrimizi qorumaq, gələcək nəsillərimizin yadlaşmasını qarşısını almaqdır. Dərdi çəkən bilirlər. Biz bir-birimizdən ayrılıqda çox dərd çəkmişik, indi bir olmaq, kompakt yaşamaq istəyirik.

- Hazırda neçə ailə Hadruta köçmək istəyini ifadə edib? Bununla bağlı prosedür necədir? Hansı qaydada müraciət edirlər və o müraciətləri kim, hara yönləndirir?

- Dekabrın ilk günlərindən yaranmış bu ideya dostlarımızla müzakirə ediləndən sonra Hadruta köçmək, oranı məskunlaşdırmaq planı ətrafında möhkəmləndi. Həmkəndlilərimizlə müzakirələr zamanı adçəkən Suqovuşan məntəqəsi miqyasına görə bizə əl verməz. Çünki Suqovuşanda Nərimanlıların heç üç və ya dördü birini məskunlaşdırmaq mümkün deyil. Hadrutun miqyası daha böyük olduğundan, onun üzərində dayanıq və hadisələr göstərdi ki, seçiminiz düzgündür. Hazırda Hadruta köçmək, Nərimanlı sakinləri olaraq kompakt yaşamaq istəyini 950 ailə ifadə edib. Bununla bağlı hər bir ailə başçısının ərizəsi var. Ərizələrdə

cədə səmimidirlər?

- Hər bir xalqın, hər bir bölgənin öz spesifik xüsusiyyətləri, ümumi adət-ənənələrimizdə müəyyən qədər fərqli özəlliyi malik adət-ənənəsi, yaşayış tərzidir. Azərbaycanın müxtəlif bölgələrinə, xarici dövlətlərə səpələnsək də, əlaqələrimiz kəsilməyib. Orası düzdür ki, hazırda yaşadığımız yerlərdə hər kəs müəyyən bir işlə məşğuldur. Ancaq nəzərə alaq ki, məskunlaşmaq istədiyimiz Hadrut qəsəbəsində hər bir mümkün olan iş bizim üçün yararlıdır - həm kənd təsərrüfatı sahəsində, həm kiçik miqyaslı sənaye sahələrində. Sənaye obyektlərinin yaradılmasını, kənd təsərrüfatının hər bir sahəsinin inkişaf etdirilməsini, əlbəttə, dövlətimizin də yaxından köməyi ilə bacaracağıma, müasir yaşayış məskəni salacağıma inanıram. Yeni yerdə işsizlik problemi, demək olar ki, yaşanmayacaq. Əvvəlki iş yerlərindən imtina etmiş həmkəndlilərimiz heç də narazı qalmayacaqlar. Digər tərəfdən, düşünürəm ki, yenilik, birliymizi bərpə etmək üçün müəyyən nüanslardan keçmə də bilirik. Bu kampaniyaya qoşulanların böyük əksəriyyətinin səmimi olduğuna şübhəm yoxdur.

- Sizcə, Nərimanlıdan olanlar Hadruta nə ilə məşğul olacaqlar? Bu barədə onların fikri nədən ibarətdir? Sizinlə bu barədə danışıblarmı?

- Hadrut dağ Qarabağda iri yaşayış məntəqələrindən biri olub. Burada, bildiyimə görə, dörd orta məktəb, xəstəxana var. Nəzərə alsaq ki, 600 təsərrüfatlı Nərimanlıda bir məktəbdə 200-dən yuxarı müəllim kollektivi çalışırdı, deməli, Hadruta daha çox müəllim kontingentinə tələb olacaq. Nərimanlıdan olan 600-ə yaxın müəllim ordusu bu kontingenti təmin edə biləcək. Nərimanlının hazırda 300-dən artıq tibbi personalı var ki, bu da yeni yerdə xəstəxana heyətini təmin etməyə kifayətdir. Sahibkarlarımız da kifayət qədərdir. Hətta turizm

Hadruta köçmək istəyən kənd

Sahib Musayev: "Dövlətin Qarabağdakı məskunlaşdırma siyasətinə dəstəyimizi bu cür ifadə edirik"

tanınmış müəllimlər Nərimanlı məktəbində işə dəvət edilib. Bu da, kökündə savada meyillik olan kəndin inkişafında, Səfiyar Musayev, Qurban Bayramov, Tofiq Hacıyev, Vidadi Musayev və onlarla elm xadimlərinin yetişməsində mühüm rol oynayıb. Hazırda da Nərimanlı adının təsiri özünü göstərir. AMEA-nın müxbir üzvü Nuru Bayramov, həmçinin ondan artıq elmlər doktoru, yüzə qədər digər alimlərin yetişməsi buna əyani misaldır. Nərimanlı kəndində anadan olmuş, yaxud Nərimanlı köçməli, ümumilikdə 300-dən artıq həkim hazırda Azərbaycanın müxtəlif səhiyyə müəssisələrində çalışır. Birinci Qarabağ müharibəsində Nərimanlı kəndi 18 şəhid verib. Onlardan biri - Şövqiyar Abdullayev Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı adına layiq görüldü. Milli Qəhrəmanımızın atası Cəmil Abdullayev ömrünü pedaqoji fəaliyyətə həsr etmiş qocaman müəllim kimi də daim kənd sakinlərimiz arasında hörmətlə anılır. O, hazırda təqaüdədir. Vətən Müharibəsində isə Nərimanlı köçməli 70-ə yaxın şəxs Ermənistan silahlı birləşmələrinə qarşı rəşadətli döyüşüb, torpaqlarımızın azad olunması prosesində iştirak edib. Onlardan kapitan Hikmət Hacıyev, əsgərlər İlkin Əsgərov və Bayram Məmmədov şəhidlik zirvəsinə ucalıb. Nərimanlıdan olan şəhid və qazilərimiz Ali Baş Komandan, Prezident İlham Əliyevin imzaladığı sərəncamlarla müxtəlif orden və medallarla təltif olunublar.

- Nərimanlı sakinlərinin Hadrut qəsəbəsinə köçmək istəyi nədən qaynaqlanır? Bu təşəbbüsün məqsədi nədir?

- Rus-erməni işğalı nəticəsində, biz Göyçə camaatı 33 ildir ki, öz tarixi torpaqlarımızdan didərgin düşmüşük, qaçqına çevrilmişik.

dəfələrlə yaşamış nərimanlılar bu kimi məsələlərdə daim Azərbaycan dövlətinin yanında olub, ulu öndər Heydər Əliyevin siyasət kursuna, onun layiqli davamçısı Prezident İlham Əliyevə dəstəklərini nümayiş etdiriblər. Dövlətin Qarabağdakı məskunlaşdırma siyasətinə də dəstəyimizi özümüzəməxsus şəkildə ifadə edirik. Demək olar, kütləvi informasiya vasitələrində dağ Qarabağın məskunlaşdırılması barədə ilk çıxış edənlərdən, ilk təşəbbüs göstərənlərdən biri olmuşuq. Bütöv bir kəndin bir yaşayış məntəqəsinə köçməsi ideyasında isə sözsüz, birinci olmuşuq. Azərbaycanın Qərbindən - indiki Ermənistan ərazisindəki dedə-baba torpaqlarından deportasiya olunan azərbaycanlılar, o cümlədən nərimanlılar yalnız öz vəsaiti, bacarığı, zəhməti hesabına öten illər boyu özləri üçün hər cür şəraiti yaradıblar. Hazırda heç kimin yaşayış problemi yoxdur. Amma Nərimanlı kəndi birinci və ikinci Qarabağ savaşında 21 övladını şəhid verib. Biz onların, ümumən şəhidlərimizin qanı ilə sənədlənmiş torpaqlara yenidən məvrit qonşularımızın göz dikməsinə yol verə bilməzdik. Öz rahatlığımızı pozub Qarabağa köçmək ideyasının əsasını məhz burdan qaynaqlanır. Biz oraya özümüzlə bağlı evi əldə etmək niyyəti ilə deyil, məskunlaşmaq, möhkəmlənmək, demokrafiyə vəziyyətin xeyrimizə dəyişməsinə töhfəmizi vermək, gələcəkdə nankor qonşularımızın yeni iddialara qapılmasını bir dəfəlik əngəlləmək üçün gəlmək istəyirik. Onu da əlavə edim ki, 1988-ci ildə bizim kənddə 600-dən artıq təsərrüfat var idi. Hazırda hamısını bir yerdə toplaşsaq, 1500-dən artıq ailədir. Azad edilmiş dağ Qarabağda bizim Nərimanlı kəndinin kompakt yaşaya biləcəyi başqa böyük məntəqə yoxdur. Bir qədər əvvəl söylədiyim ki-

aile tərkibi, Hadruta köçmək niyyəti açıq şəkildə göstərilib. Hər bir ərizəçinin və ailə üzvlərinin şəxsiyyət vəsiqələrini surətləri də ərizələrə əlavə olunub. Bu ərizələr əsasında Prezident Administrasiyasına, Şəxssən Prezident İlham Əliyevə, Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Rövşən Rzayevə yazılı müraciət olunub. Ölkənin ali rəhbərliyi bu müraciətimizə müsbət cavab verəcəyi təqdirdə, yaxın zamanlarda bir qrup heyətlə Hadruta getmək, şəraitlə əyani tanış olmaq, necə yerləşmək və hansı strukturları yarada bilmək üçün Prezident Administrasiyasının rəhbəri Samir Nuriyev və Daxili İşlər Naziri Vilayət Eyvazov da müraciət etmişik. Nəticə necə olacaqsə, dövlətimiz hansı qərarı verəcəksə, ona uyğun da hərəkət edəcəyik.

- 30 ildən artıq vaxt ərzində Nərimanlıdan olan qaçqın ailələri Azərbaycanın müxtəlif rayonlarında məskunlaşdı, yerli şəraitə uyğunlaşdı, müəyyən həyat tərzini qurublar. Hər birinin orada işigücü, qayğısı, planları var. Sizcə, onlar bütün bunlardan imtina edib Hadruta köçməkdə nə dər-

sektorunun inkişafı üçün də müəyyən planlarımız var. Kənd təsərrüfatının əkinçilik sahəsi ilə, o cümlədən kartof, çuğundur, qarğıdalı, yem bitkiləri, digər bostan və tərəvəz məhsulları yetişdirmək, həmçinin bağçılıq, arıçılıqla məşğul olmaq üçün təcrübəmiz var.

- Dövlət tərəfindən Hadrut deyil, başqa bir ərazi, misal üçün Xankəndi və Xocalıda məskunlaşdırılma təklif edilərsə, nərimanlılar bunu qəbul edəçəklərmi?

- Əlbəttə ki, nəyi nə vaxt və necə etməyi dövlət başçısı İlham Əliyev hamıdan yaxşı bilir. Bizlər dövlətimizin yanında olduğumuzu, dövlətçiliyimiz üçün olan və ola biləcək hər hansı təhlükəni dəf etmək naminə bu addımı atır və reallaşması üçün də arzularımızı bildiririk. Dövlət başçısı məsləhət bilərsə, Xocalı şəhərini böyük fəxrə qəbul edirik. Yaxud, Xankəndidə məskunlaşma daha məqbul sayılırsa, bunu da qəbul edirik. Biz Göyçə camaatı daim dövlətimizin və dövlətçiliyimizin yanında olmuşuq, varlıq və olacağıq.

Rufik İSMAYILOV